

VĚTRNÍK

Větrník - roč. XII. - č. 3/79

Vysoké n.Jiz. 28.3. 1979

28.březen - Den učitelů

Učitel, škola - dvě slova, která v sobě shrnují kousek života každého z nás. Vzpomínáme na toho svého, oblíbeného učitele, ale v den jejich svátku si vzpomínku zaslouží i ti ostatní, i ti, které jsme sami nepoznali, ale kteří svou každodenní prací přispívají k rozvoji společnosti nás všech.

Učiteli stále zůstává odvěký úkol nejen zprostředkovat nové generaci vědění, ale účinně, svým vlastním příkladem, názory, postoji i mravním přesvědčením působit na lidské zrání žáků. V tom je nezastoupí sebedokonalejší audiovizuální technika. Učitel se stal uznávaným spolutvůrcem perspektivy socialistické společnosti.

Hodně dalších úspěchů v záslužné práci!

Z á p i s d ě t í d o 1 . t ř í d y Z D Š n a p ř í š t í
š k o l n í r o k .

Již během měsíce ledna byly učiněny první kroky k přípravě zápisu na příští školní rok. Získány byly seznamy žáků z národních výborů a z mateřské školy, napsány a rozeslány pozvánky k zápisu. Zápis byl ohlášen na 30. a 31. ledna. K zápisu se dostavilo celkem 40 dětí školního věku. Jsme velmi rádi, že počty dětí v našich školních třídách rostou, vyrůstat by však měly i zároveň také školní prostory. Pro příští rok to budou 2 první třídy, protože výuka v takto početné třídě by byla nesmírně obtížná.

Na žáky prvních tříd stoupají i nároky zejména v učivu. Proto je nutné, aby každé dítě před docházkou do 1. třídy prošlo jedním ročníkem předškolní výchovy v mateřské škole, kde získá základní návyky a dovednosti, které bude potřebovat, které děti do mateřské školy nedocházejí, jsou pro ně připravována přípravná odpoledne po dohodě s rodiči.

V období zápisu do 1. třídy provádí výchovný poradce ZDŠ s dětmi testy školní zralosti buď v mateřské škole nebo přímo ve škole u zápisu. Na základě testu, posudku školní lékařky i mateřské školy je nebo není dítě doporučeno do 1. třídy. Jde o to, aby děti, které byly třeba delší dobu nemocné, nebyly přetěžovány a raději rok počkaly. V některých případech poradí i okresní psychologická poradna, která na základě materiálů i zkušeností rozhodne o přijetí do 1. třídy.

Naši nejmenší se mají tedy na co těšit. Chceme, aby je školní práce těšila, aby hravě zvládli předepsané učivo podle nové koncepcie výuky v našich školách. Aby děti byly zdravé a bezstarostné, aby nikdy nepoznaly útrapy svých předchůdců, aby nepoznaly útrapy válek a letošní Mezinárodní rok dítěte byl pro ně zárukou šťastné budoucnosti!

B. Jodasová řed. ZDŠ

Z p r á v a t u r i s t i c k é h o o d d í l u .

Po zhodnocení činnosti turistického oddílu za rok 1978, která byla velmi čilá a byla uznána OV SVF, zahájil oddíl činnost letošního roku na lyžích. V neděli 14.ledna jsme uspořádali náborový lyžařský pochod do Pašek pod vedením cvičitele s.Jirouše. Přestože byly školní prázdniny, pochodu se zúčastnily 3 rodiny s dětmi, takže účast byla 12 dospělých a 5 žáků. I když podmínky nebyly ideální, sníh byl hluboký, výlet se vydařil a obdivovali jsme lyžařský um našich žáků. Jistě o nich uslyšíte častěji. Naši dálkaři absolvovali do konce února 3 dálkové přejezdy, z toho 2 na hřebeny Krkonoš a 1 výlet na Jizeru a Bukovec. Tyto trasy představují 105 km ujetých na lyžích. Dne 17.února byl odstartován lyžařský přechod II.ročník "Ve stopě první střeoevropské padesátky" na dvou tratích 25 km a 10 km. Navzdory deštivému počasí a zledovatělým vozovkám - autobusy nejezdily - přišlo na start 112 osob, z toho bylo mládeže do 18 let 37. Všichni dojeli zdraví, i když promoklí. Příště přijedeme zas, nezapomeňte nás pozvat, tak zněla slova na rozloučenou. Je pochopitelné, že zákusek a teplý čaj, jehož se zkonsumovalo kolem 100 litrů v cíli, byl vítaným přijetím. Výbor oddílu děkuje všem našim členům za obětavou práci a vytrvalost při zajištění náročné služby bezpečného průběhu celé akce.

K.Svatý

O p r a v a

Nedávno vyšla v hrálovéhradeckém nakladatelství KRUH útlá knížka "Příběhy těch některých lidí", jejímž editorem je Vladimír Burjáněk, který v ní shromáždil poudačky 8 autorů z našeho kraje. Mezi nimi je to i mých 7 poudaček ze sbírky "Vo strejcoj Florijáněj", uveřejňovaných před časem ve Větrníku.

Poněvadž se v těch mých poudačkách v knížce uvedených vyskytly omyly a chyby vzniklé jednak nesprávnou dialektologickou úpravou textu a i z jiných důvodů, považuji za nutné uvést věc na pravou míru.

Naším čtenářům z Vysocka, pokud knížku četli, je jistě samozřejmé, že tvary slov jako "chalpa, zvoestal, voreuřel, nepude, schoř" a další, jsou našemu nářečí na Vysocku naprosto cizí a byly do mých poudaček vneseny bez mého vědomí a neprávem. Vedle toho je tam i hojnost nedůsledných chyb v jednotlivých slovech. V úvodním autorském medailonku byl jsem zas, bohužel jen na paníře, omlazen o celé čtyři roky. Narodil jsem se v roce 1901.

Rovněž při korektuře rukopisu, kterou prováděli upravovatelé, byly vynechány celé kusy vět, čímž byl narušen jejich smysl. Například v poudačce "Poculený vánoce" na str.97 na řádku 13. má za slovy "jak šlo o větší vejdej" být: "hned remcala a verčala. k strejcově náramnému oudivu" atd. V povídce "Jak hlídat zelí" v 12.řádce od spodu za slovy: "I di ty posero!" má být: "To je strašák, copak nevidíš ty roztážený ruce, poudá druhej." Na str.98 na řádku 18. byla přehlédnuta hrubá chyba pravopisná - "protože šeučinky si rádi udály."

Nemusím snad zdůrazňovat, že tyto skutečnosti jsou mi krajně nemilé, poněvadž před čtenářem je vždycky a zcela logicky za text zodpovědný jedině autor, i když je zcela bez viny.

Prokop Hásek

R ů z n é i n f o r m a c e

- 1) Plenární zasedání MěstNV ve Vysokém n.Jiz. se koná v pondělí dne 9. dubna 79 v 17,30 hod. v Krakonoši. Na programu je závazek MěstNV na rok 1979 a schválení akcí Z rovněž na tento rok. Rada MěstNV je pře^{sv}ědčena, že každý občan našeho města má zájem o naše město a proto očekává hojnou účast na zasedání.
- 2) Směna NF je věnována úklidu veřejného prostranství a úpravě cest. Organizaci zajistí komise výstavby MěstNV. Probíhá v sobotu dne 14.dubna, ale možno si směnu odpracovat kterýkoliv jiný den. Je však nutno na-

hlásit MěstNV počet odpracovaných hodin a na čem. MV NF a rada MěstNV děkují všem občanům za pochopení.

3) Rozvoz plynu v dubnu: jen 18.

4) 24. dubna 79 v den 30. výročí založení PO mohou děti a mládež navštívit bezplatně muzeum.

Vo strejcoj Florijánoj: k u c m o c h a j e v y s j e t a

"Že ste neznali Nácka Tobisova, hdo by se divil," poudal strejce Floriján. Je už dobřejch šedesát let pod dernem a dyž umřel, kolik mu chybělo do vosumdesátky. Von vod mládí jen podělkoval hde bylo co potřá, roštípál dříví, vyvez močouku a tak ináč. Dyž byl v letech, dával se jennať k sellákum za čeledina vod jara do podzima, v zimě žánnej sellák čeledina nederžal, a na zimu, dal-li pámbu zdraví, jak říkával, šel do špitálu. Tam už dycky měli pro tyhle zimni marody nákou postel v lezervu.

Vono tenkrát bylo nejhlaunější pannout na rozumnýho hospodáře rozšafu, he-rej, si dobrýho čeledina považoval, spravellivě ho platil a nenechal ho dříť vo hladu. A dyž i selka byla ze stejného těsta a koukala i přilepšit, šlo radost dělat a na podaru na takovoule službu pannout. Na druhý straně byli zas takoví co jen verzali, šernkali a i kunýrovali, že se málo událo, aby mohli couvat při vejplatě, a dyž šlo vo žvanec, byli by nejrač koukali voknem, jak se čeledin pase na louce.

Nácek to tenkrát nechyt moc kulo. Pad zrouna na tulle druhou sortu. Sellák byl škybera a selka jakbysmet. Barmo se nemenovali Verzalovi. Chtěl s tím už dokolikráti praštit, ale vědal, že v půlou leta by těžko novou službu sehnal, a tak si řek, že to musí vyderžat i dyby hrom na praseti rajtoval.

Vemte si trá tolle. Dyž byly k vobědu sejkory, bába kladla starýmu na talíř sejkory jennu hezčí než druhou, do růžova vypečený a i křupavý a kale vomaštěný, a Náckoj šentam merskla na talíř šišolán jako handru, ze-le-nej a nedopečenej nebo kor zas spálenej. A toceví, mašlovačkou škertla nad talířem jen tak v luftě. Indá, dyž byl trá kucmoch co jelli z jenny misy, na jenny straně nadála vžicej do kucmochu důlečku ani můž-li bejt a zařila je máslem až po verch, na druhý straně dvakrát vopaterně a polehoučku dub-la do kucmochu a ucvernkla tam másla jako dyž si třikáte kapky do voka. A pak, jak ináč, natočila misu tou vomaštěnou stranou k hospodárovi a se suchým kucmochem k Náckoj.

Dá rozum, že tyhle nemrauný móresy ho dycky dořály, ale co moh, chudák, dě-lá. Až jennou motyka přeci soustila a Nácek se dočkal.

Verzalka zrouna klalla misu s kucmochem na stůl, dyž tu sterčila hlavu do dveři sousedka a prej: "Nemohla byste, Verzalova, na chvilku ven?" Tá vo-točila hlavu ke dveřim, položila misu na stůl a poudá: "I toť jo," a šá-mala ven. Jenže při tom vohlínutí položila misu vobráceně, masnejma ry-ničkama k Náckoj. Tomu zasvítily voči, dvakrát lačně polk, jazykem si vo-met pysky a už chtěl zarejť vžicej do tý dobroty, ale Verzal byl čemesněj-ši.

Nejdřiu se mu nad suchým kucmochem protáhla brada až na vestu, a vyvalil voči na to masný nadělení u Nácka. Pak se zachechtal a poudá: "Tak se pod-vej, Nácku. Takle se sjet točí!" a ponad misu a votočil ji masným k sobě. Do Nácka, plnýho lítosti, že mu zmehlo, vjel ukrutnej vztek. Vylít ze ži-lle a zařval: "A takle, Verzale, hrom bije!" A raf misu a mersk s ni vo zem až se kucmoch a třepy z misy rozperskly po sennici. A byli po vobědě.

Prokop Hásek

S v ě t l o e l e k t r i c k é. Výpis z městské pamětnice

Již v předválečném roce 1912 byly první úvahy o elektrisaci města Vy-sokého. Obec vyjednávala s malou elektrárnou Vejnarovou v Hrabačově o za-vedení elektriny do Vysokého. Jednání však nevedlo k cíli. V r. 1913 byl

motorů. V r.1914 byly učiněny vážné kroky, aby byla zbudována severočeská elektrárna. Na popud okresu železnobrodského byla v březnu r.1914 předporada ve Staré Pace. Než však došlo k určitějším plánům, přikvapila válečná vichřice a rozmetala všechny podobné snahy na celá válečná léta. Hned po nabytí státní samostatnosti po obecních volbách v r.1919 byla ustanovena ve Vysokém obecní komise hospodářská a elektrářenská, která ihned jednala s okresním výborem vysockým. Okresní správní komise dává obci vysocké pokyny a také velmi cenný podnět ku provedení elektrisace města. Věc dosti sletitá měla tento základ: Elektrárna Augusta Paničky na Šumburku měla r.1919 v úmyslu dodávat elektrickou energii do Rokytnice. Vedení elektrické ze Šumburku musilo by však jít přes území obce Pasek, tedy přes území okresu vysockého. Však elektrisační koncesí na vedení primárních sítí v okrese vysockém měl elektrisační svaz v Hradci Králové. Bylo tedy jednáno mezi okresem, Paničkou a svazem s tím výsledkem, že bude možno Paničkovi stavět vedení do Rokytnice s podmínkou, že bude dodávati elektrinu také obcím okresu vysockého, především i městu Vysokému n.Jiz. V té příčině byla také sjednána příslušná smlouva svazu s Paničkou. Dne 23.října r.1919 byla svolaná mimořádná schůze obecního zastupitelstva, která měla pro elektrisaci města význam základní a rozhodující. Do schůze se dostavili také zástupci okresní správní komise, soudní rada Karel Prášek a správce nemocnice Václav Votava. Na této schůzi bylo usneseno, že obec přejímá od okresu vysockého výsledky veškeré činnosti, převezme výpůjčku hospodářské záložny 140 000 korun a založí samostatný městský elektrický podnik. Stane se členem svazu elektrářenského v Hradci Králové. Na základě tohoto usnesení je už 3.listopadu 1919 učiněna smlouva s továrníkem Paničkou, že zbuduje vedení z Příchovic do Pasek v několika nedělích a zároveň, že město koupí od Paničky 5 500 kg měděného drátu, koupeného ve Švýcarech. Za montéru pro transformátor a městské i domovní zařízení zvolen Josef Hladík č.p.48 a za dozorce Arnošt Kučera ml. Výstavba městského vedení elektrického, domovní přípojky a instalace uvnitř domů, zadány byly jedinému uchazeči a sice A.E.G. Union v Berlíně, filiálka v Ližerci, kterážto veliká firma jediné mohla dodati potřebný materiál v době všeobecného nedostatku k elektrisaci města v domech i mimo domy. Ovšem základní podmínkou všeho podnikání je závodní kapitál. Ten se našel výpůjčkou u místních peněžních ústavů. Koncem r.1922 činily tyto výpůjčky u obou peněžních ústavů 310 000 Kč. Jak bylo tohoto kapitálu používáno, nemožno zde podrobně uvádět. Jen mimochodem uvádím, že věžičku pro transformátor stavěl stavitel Oldřich Zítek za 8 135 Kč. Transformátor stál 63 930 Kč., místní rozvodní síť 106 782 Kč. Již v pozdním podzimu a v zimě 1919-1920 zasazovaly se sloupky pro vedení vysokého napětí z Vysokého do Pasek. Současně se pracovalo na městské rozvodní síti, která se upevňovala na domech i zvláštních sloupech, ale i v domech se připravovalo vedení s příslušnou instalací. Přitom nutno poznamenat, že to bylo prováděno rok po skončení světové války, v době všeobecné nouze o materiál a výrobky všeho druhu. Elektrický podnik sám se staral i o nákup různých drobných potřeb pro domovní instalaci i žárovek a počítačů. Co tu bylo korespondence, vyjednávání, smlouvání a cestování, aby začaté dílo bylo ukončeno! Celý rok 1920 se pilně pracovalo a práce ve městě se chýlily ke konci a obyvatelstvo se těšilo, že bude brzy s podzima svítit. Vysoké naléhalo na svaz, aby dokončil primární linku, Vysoké-Paseky, svaz se vymlouval na Paničku, že nedodává potřebný měděný drát, Panička se vymlouval, že nemůže do své centrály obdržet transformátory, svaz nařikal na Paničku, že má nedostatečné zařízení v Pasekách a město vytýkalo oběma, že každým dnem trpí velikou ztrátou, když při hotové místní instalaci nemá proud. To byly veliké nesnáze. Trvaly až do prosince 1920. 1.prosince 1920 se poprvé svítilo ve Vysokém elektrinou. Dlužno ovšem dodat, že se nesvítilo všude, ale jen v horní části města. Než bylo vedení zařízení do celého města, uplynulo ještě hodně času. Město mělo v r.1923 263 domů a v té době bylo ještě 15 domků, většinou ve Tříčské návsi bez elektrického osvětlení.

S p o l e č e n s k á k r o n i k a

Životní jubilea:

16.3. 1979 oslavila soudružka Marie Hajná z Vysokého nad Jizerou 90 let. V současné době je nejstarší občankou našeho města. K jejímu vzácnému životnímu jubileu jí přišli blahopřát předseda MěstNV a zástupci UO KSČ, SPOZu a ČSŽ.

7.2. 1979	oslavila s.Jiřina Döubalíková z Vysokého n.J.	70 let
13.2. 1979	oslavila Božena Jandová z Jesenného	89 let
2.3. 1979	oslavila Marie Jandová ze Staré Vsi	80 let
10.3. 1979	oslavil Josef Poloprutský z Vysokého n.J.	70 let
11.3. 1979	oslavila Marie Nesvadbövá ze Tříče	70 let
30.3. 1979	oslavila Božena Škrabálková ze Tříče	75 let

Všem srdečně blahopřejeme a do dalších let přejeme hodně zdraví.

Úmrtí:

13.3. 1979 zemřela ve věku 85 let Marie Schrötrová z Vysokého
18.3. 1979 zemřel ve věku 68 let Zdeněk Seidl ze Sklepařic

Čest jejich památce

U p o z o r ň u j e m e čtenáře, že zprávy do společenské kroniky uveřejňujeme pouze týkající se občanů, kteří jsou trvale hlášeni ve Vysokém nad Jizerou včetně sloučených obcí. Životní jubilea vysokých rodáků budeme uveřejňovat pouze na vlastní písemnou žádost rodiny, protože nemáme na MěstNV evidenci s přesnými údaji.

Větrník vychází každý měsíc kromě července. Příspěvky posílejte na MěstNV do 15.kazhdého měsíce. Zodpovídá redakční rada.